

UOT 82.3; 47.82.30**YAZIÇI TALEYİ VƏ XARAKTERİNİN ƏKS OLUNDUĞU POVEST**

Ü.A.MİKAYİLOV
Bakı Dövlət Universiteti
ulviaydin.m@gmail.com

Məqalədə bədii ədəbiyyatın insan taleyinə və xarakterinə təsirindən bəhs olunur. İsa Muğanna ilə bağlı qısa məlumat verilir və ədibin xarakter göstəriciləri aydınlaşdırılmaqla insan taleyinin portreti sözlərlə əks olunur.

Yazıçının "Qırx kisə qızıl" povesti ümumi tədqiqat obyektı olmaqla əsərdəki avtobiografik obraz yaradılışından danışılır. Povestdə yer alan Zahid obrazı ilə İsa Muğannanın taleyi arasında paralellər aparmaqla Zahid surətinin ədibin avtobiografik obrazı olduğu müəyyən edilmişdir.

Həmçinin məqalədə avtobiografik obrazın yaradılması yalnız bir nəfərin deyil, ümumən insan tale və xarakterinin təzahürü kimi səciyyələndirilmişdir.

Açar sözlər: İsa Muğanna, xarakter, avtobiografizm, tale, povest, obraz, təxəyyül

Oxucunun düşüncəsinin, dünya-görüşünün, intellektinin, ümumən həyata baxışının formalaşmasında bədii ədəbiyyatın rolu böyük və danılmazdır. İstər poeziya, istərsə də nəsr nümunələri ədəbiyyatla təmasda olan, mütləq edən insanın həyata baxışını müsbət və ya mənfi yöndə dəyişməyə qadirdir. Bu baxımdan da yazılan bədii əsərlər insan taleyinə təsir gücünə görə müxtəlifdir. Yazıçının və ya şairin xarakteri, düşüncəsi oxucusunun taleyinə yansımağa başlayır. İnsan oxuduğu ədəbi nümunədə öz taleyini görə bilirsə, öz gələcəyini həmin əsərlə bağlayıb yaşamağa davam edirsə, demək həmin yazılmış əsər neçə-neçə insan taleyinə təsir edir. Buradan da görüldüyü kimi ədəbiyyat həyatdan götürülən gerçəkliklərin obrazlaşdırılmış əksi olsa da, ədəbiyyat özü də bir həyatdır, sözün digər mənasında sosial mühitdir.

Haqqında danışılacaq "Qırx kisə qızıl" povestinin müəllifi Xalq yazıçısı İsa Muğannanın (1828-2014) da özünəməxsus xarakteri, düşüncə tərzı və fikirləri vardır. Ədibin fikirləri ümumi fikir axınına qoşulub gedən fikirlərdən deyildir. İsa Muğanna fərqli düşüncənin adamı idi. Bəzən ədibi sirli dünyanın adamı, qapalı dünyanın adamı, qəribə dünyanın adamı kimi xarakterizə etsələr də, İsa Muğanna bu dünyada yaşayan saf dünyanın adamı idi. Bu saflığı onun xarakterindən irəli gələn müsahibələrində, məqalələrində və yazdığı əsərlərdə görürük. İstedad hər bir yazıçı üçün mövcuddur. Muğannada isə bu istedad

yüksək dərəcədə idi. İstedadla yanaşı, o istedadı, ilhamı izləyən cəsarət və səmimiyyət də vardır. Muğanna yaradıcılığa XX əsrin qırxıncı illərində başlasa da, altmışıncılar nəslinə artıq öz ədəbi təsirini göstərə bilmişdir. Ədəbiyyatşünas alim Vaqif Yusifli yazır: “İsa Hüseynovun yaradıcılığı heç şübhəsiz, Azərbaycan bədii nəsrinin ən möhtəşəm zirvəsində yer tutan əsərlərlə müşayiət olunur və açığını etiraf edək ki, bu əsərlər olmasaydı, ədəbiyyatımızda böyük bir boşluq, dərin bir çat yaranardı. Çünki bu əsərlər təkcə ideya-bədii məziyyətləri ilə deyil, həm də ədəbiyyata, xüsusilə yeni nəsil ədəbiyyatına təsir etmək mənasında da böyük bir missiyanı yerinə yetirdilər (6, 49). Sözün həqiqi mənasında İsa Muğannanın yaradıcılığında emosionallıq, ruh yüksəkliyi, cəmiyyətdə baş verən hadisələrə açıq, aydın münasibət vardır. Yazıçı sovet rejimində yaşayaraq yazıb-yaratsa da, qələmini heç vaxt boğmurdu. Cəsarətli şəkildə ürəyinin qanını, qələminin mürəkkəbi ilə kağız üzərinə köçürürdü. Muğannanı oxucusuna sevdiren başlıca səbəblərdən də biri bu idi. XIX əsr Azərbaycan ədəbiyyatında maarifçilik ideyaları geniş vüsət almışdır. Bu ideyalar XX əsrin əvvəllərində də davam edirdi. İsa Muğannanın yazmağa başladığı dövrdə maarifçilik ənənələri geniş olmasa da, ədibin əsərlərində müəyyən publisistik məqamlar vardır. Yazıçı oxucusunu həyatın hər üzündən, asanından-çətinindən, zülmətindən-işığından, agah etməyə çalışırdı.

Ədibin səmimiliyini göstərən mühüm amillərdən biri də Muğannanın avtobioqrafik obrazlara yaradıcılığında xüsusi yer verməsidir. Bədii ədəbiyyata avtobioqrafik obrazları gətirmək cəsarətlə bahəm istedad və səmimiyyət tələb edir ki, bunların da hər üçü İsa Muğannada vardır. Yazıçı avtobioqrafik obrazı əsərdə yaratmaqla tarixilik anlamını da ədəbiyyata gətirmiş olurdu. İsa Muğannanın əsərlərini oxuduqda görmək olur ki, o özünün, öz yaxın ətrafının bioqrafik obrazlarını əsərlərində canlandırmaqla bahəm tarixi şəxsiyyətlərində (Nizami, Nəsimi, Əmir Teymur, Şəmsəddin Eldəniz) bioqrafik obrazlarını ədəbi əsərlərdə oxucusuna təqdim edə bilib. Muğannanın yaradıcılığında avtobioqrafizmin geniş yer alması həm də onu göstərir ki, Muğanna təxəyyülü ilə yanaşı gerçək hadisələrin də ədəbiyyatda inikasına mühüm yer ayırır. O bununla da realist ədəbiyyatın inkişafına xidmət edir. İsa Muğanna özünün və tanıdqlarının avtobioqrafik obrazlarını ədəbiyyatda canlandırmaqla yalnız öz taleyini deyil, bütünlükdə bəşəri hadisələri əsərlərində əks etdirirdi. Ədibin yaradıcılığında bəşəri dəyərlərlə zəngin olan nümunələr az deyil. Yazıçının “İdeal” və “Məhşər” romanlarını göstərmək kifayətdir.

Avtobioqrafiyada şərhətmənin təbiəti bir qədər fərqlidir. Burada müəllif öz həyatının gizli, intim məqamlarını açıqlamaqla özünə kənardan baxır və öz interpretasiyası vasitəsilə özünü tanımağa, dərk etməyə, əvvəlcə başa düşmədiyi və ya etiraf etməkdən çəkindiği cəhətlərini görməyə çalışır (2, 372).

Yazıçı yaratdığı avtobioqrafik obrazı bəzən bir neçə əsərində əks etdirirdi. Məs.: Nasir atası Mustafa Hüseynovun obrazını “İdeal”, “Cəhənnəm” romanlarında, “Qırx kisə qızıl” povestində və digər əsərlərində müxtəlif adlarla təsvir etmişdir. Bu da oxucuya imkan verir ki, yaradılmış avtobioqrafik obrazın

taleyini və xarakterini müxtəlif aspektlərdən, zaman və məkan fərqliliyindən izləmiş olsun. Avtobioqrafizmin yaradılışında daha bir əhəmiyyətlik ondadır ki, tarixilik anlamı ədəbiyyatda yer almaqla həmin tarixi şəxsiyyətin avtobioqrafik obrazı fonunda həmin dövrün hadisələri, zamanın tələbləri, adət-ənənələr oxucuya çatdırılır. Oxucu gənc olduqda avtobioqrafik əsərin əhəmiyyəti iki qat artır. Çünki, həmin dövr haqqında oxucuda ümumi fikir yaranır.

Haqqında danışdığımız “Qırx kisə qızıl” povestini İsa Muğanna XXI əsrdə qələmə almışdır. Lakin həmin əsərdə baş verən hadisələr XX əsrin ortalarına təsadüf edir. Əsər müəyyən mənada tarixi kontekst əhatəsində yazılmışdır. Povestdə tarixiliklə yanaşı folklorizim də yer almışdır. Ümumən Muğannanın yaradıcılığında şifahi xalq ədəbiyyatı ilə yazılı ədəbiyyatın vəhdəti aydın duyulur. Ədibin bütün əsərlərində saz aləti xüsusi yerə sahiblənir və saz İsa Muğanna yaradıcılığının əsas prinsiplərindən hesab olunur. Əməkdar elm xadimi, Akademik Nizami Cəfərov İsa Hüseynovla bağlı xatirələrini bölüşərkən vurğulamışdır ki, Müasir Azərbaycan romanının ideya-estetik, poetik mənbələri barədə danışarkən Azərbaycan dastanları çox zaman unudulur, lakin İsa Hüseynovun roman - təhkiyəsi mənə həmişə modern bir dastan təhkiyəsinin təsəvvürünü yaradır və müəllifin özü də müdrik bir xalq aşığı kimi dünyanın harmoniyasını axtarır. Şifahi sözü zədələmədən, etnik cilasını pozmadan yazılı sözə çevirir (1, 115-116).

İsa Muğannanın saza-sözə bağlılığının bir səbəbi qərb bölgəsində (Ağstafanın Muğanlı kəndində) doğulub boya-başa çatmasıdır, digər bir səbəbi isə Qədim tarixi köklərimizə və milli ənənələrimizə bağlılığıdır. Yazıcının obraz yaradılışında əks olunan sürətlərin xarakteri və daxili aləmi bəzən psixoloji baxımdan da əks olunur. Müəyyən məqamlarda avtobioqrafik obraz psixoloji və sosioloji vəhdətdə yaradıldığı üçün oxucuya canlı və kaloriteli təqdim olunur. Bu da Muğanna əsərlərinə marağı artırır. İsa Hüseynovun əsərləri müəyyən zamanlarda ədəbi tənqidin başlıca hədəfi olsa da, amma son dövnlərdə, xüsusən də müstəqillik dövründə ədibin yaradıcılığı tədqiqata lazımcına cəlb olunmamışdır. Ədəbiyyatşünas alim Sevinc Muğanna təqribən iyirmi il öncə yazırdı: “Biz Muğannanı danışdırıb, bioqrafiyasının, əsərlərinin ən gizli tərəflərini öyrənməyə çalışa-çalışa bu səhifələrdə həm də öz ürək yanğımızı ifadə edirik və heç bilmirik, təcrübəli alim-tədqiqatçılarımız Muğanna dünyasına, xalqımızın, bəşəriyyətimizin tale məsələlərinə dərin sükutla baxsalar, bizim bu yanğımızın bir faydası olacaqmı?!”

Amma hər halda ümidimizi itirmirik.

Ümidi verən həyatda, ədəbiyyatda yoxuşlar yolçusu Muğannadır” (4, 48-49).

İsa Muğanna ilə bağlı yazılanların bu gün faydası böyükdür. Yazıcıdan alınan müsahibələr, haqqında yazılan elmi-bədii publisistik məqalələr, kitab və monoqrafiyalar günümüzdə Muğanna ilə bağlı elmi araşdırma aparən tədqiqatçının köməyinə gəlir. Çünki Muğanna dünyasına yazıçı ilə cismən görüşmədən bələd olmaq çətinidir. Buna səbəb ədibin yaradıcılığının dərin fəlsəfi fikirlərlə

zəngin olmasıdır.

İsa Muğanna “Qırx kisə qızıl” povestini 2011-ci ildə qələmə almış, həmin əsərdə özünün avtobioqrafik obrazını Zahid adı ilə yaratmışdır. Öz xarakter və taleyinin müəyyən məqamlarını oxucuya təqdim etmişdir. Ədib yalnız özünün deyil, atası Mustafa Hüseynovun, anasının, xalasının, xalası qızı (sonradan həyat yoldaşı) Firuzə xanımın avtobioqrafik obrazlarını müəyyən məqamlarda povestdə əks etdirmişdir. Əsərdə təcəllə edən avtobioqrafik obrazların canlandırılmasında, müəyyən məqamlarda yazıçı təxəyyülü öz sözünü desə də, lakin real həyatla uyğunluq da az deyildir. 1948-ci ildə baş verən hadisələrin əvvəli Mustafa Hüseynovun müharibədən qayıtması dövrünə təsadüf edir. Zahid anası ilə atası Uğur Mağarovu qarşılamağa gəlir. Uğur Mağarov Mustafa Hüseynovun avtobioqrafik obrazıdır. Mağarovun qarşılanmasından sonra ədəbi mətnə müəyyən hadisələr cərəyan edir. İdarəyə çağırılan Mağarov Zahidlə birgə Əvəz Nuriyevin (yəni Zahidin xalası əri) evinə qayıdırlar.

“Xalam, anam, qızlar yığnaq dayanıb intizarla bizə baxırdılar. Yaxınlaşanda elə bil Nəsibəni mən ilk dəfə gördüm (3, 189). Nəsibənin gözəlliyi qarşısında tab gətirə bilməyən Zahid ürəyinin hissələrini qıza açmaq məcburiyyətində qalıb. Sənə nə olub? Yarımca ay bundan əvvəl yaylağa hazırlaşmaqdan ötrü imtahanları və diplom işini “dosroçni” verib yola düşəndə tamam başqa adamdın.

-İndi başqasan. Açığını deyirəm: sənə vurulmuşam! Nəsibənin qaşları çatıldı.

-Qələt eləmə, sən mənə qardaşımsan, - dedi.

Sonra qəfil güldü: (3, 191)

Zahid Nəsibə ilə bu söhbətindən sonra fikirli və gərgin görünürdü”.

Yazıçı obraz yaradılışında xarakter və psixoloji məqamlara üstünlük vermişdir. Zahidin gərginliyini ata-anası da duymağa başlamışdır. Zahid obrazı həm sarsıntı, həm sevinc, həm də düşünmə anlarını sanki eyni məqamda yaşayırdı.

“-Gecə səhərə qədər yuxuda danışdığından xəbərin olmayıb?”

Dedim:

- Nə danışmışam?

Dedi:

- Xalan qızını sevdiyini

Anamla mənə aramda pərdə yox idi. Dedim: - Doğru danışmışam da.

Dedi:

- Allah eləsin, yuxun çin olsun.

Mən güldüm. (3, 204-205).

Zahidlə Nəsibə arasında olan münasibətlər (dialog) əsər boyunca elə də geniş yer almır. Yer aldığı məqamlarda da belə məlum olur ki, yazıçı Zahid obrazını yaratmaqla özünün taleyindən müəyyən avtobioqrafik nüanslar gətirməklə öz obrazını əsərdə canlandırmışdır. İsa Muğanna gerçək həyatında da xalası qızı ilə ailə həyatı qurmuşdur. Firuzə xanım da “Qırx kisə qızıl” povestində yara-

dılmış Nəsibə obrazı kimi xalası oğlu ilə ailə qurmaq istəməmişdir. Müsahibələrinin birində bu haqda özü danışmışdır.

“Mən İsa ilə sevib ailə qurmamışdım. Tibb İnstitutunda oxuyanda bir il Qazaxa getməyib yataqxanada qaldım. Dedim mən onu sevə bilmərəm, xalam oğludur. İsmayıl Şıxlı bizə hər gün gəlirdi. O, orta məktəbdə mənim müəllimim olub. Məni çox istəyirdi, elə İsanı da... Mənə deyirdi ki, Firuzə, bax gör necə gözəl inşaandı” (5, 280). Müsahibədən olan bu hissə bir daha göstərir ki, ədib povestdə özünün və həyat yoldaşının bioqrafiyasından irəli gələn məqamları əks etdirmişdir. Muğanna yazıçı təxəyyülünə əsaslanaraq bəzən özü ilə bağlı olmayan halları da Zahidin obrazında xarakterizə edir. Zahid öz hisslərini qara Həmidlə görüşdə bir daha gizlədə bilmədi.

Bu dəfə biz maşından tökülüşəndə də Həmidi Nəsibənin yanında gördüm. Dinib-danışmadan eləcə tamaşa eləyirdi. Birdən göyərçinlərdən biri uçub çiyinə qonanda, Həmid quşu tutub Nəsibənin çiyinə qoydu. Nəsibə isə gülüb məni göstərdi. Onun çiyinə qoy, bir az ürəyi yumşalsın. Zahid çox acıqlı oğlandı – dedi.

Məndən mülayim adam olmadığı halda birdən-birə niyə acıqlı oldum? Çox düşünmədən başa düşdüm ki, Həmid, Nəsibəyə yaxınlıq edəndə, doğrudan da, acıqlı, hətta lap qəzəbli görünürəm. Daha doğrusu qısqanlıq içərimi yeyir və Nəsibə bu qısqanlıq qəzəbini aydınca görür (3, 221). Qeyd olunan bu hissənin yazıcının taleyi ilə bağlılıq ehtimalı yoxdur. Ədib özünün həyatı ilə bağlı “Həyatımdan səhifələr” adlı yazısında bu haqda heç nə yazmamışdır. Ona görə də əsərin bu hissəsini yazıçı təxəyyülünün inikası kimi dəyərləndirə bilərik. Povestdəki Karensin Nəsibə ilə maraqlandığını bilən Zahid anasına və xalasına öz etirazını açıqca bildirir və bu etirazı kəskin, qətiyyətli bir tərzdə Karensə çatdırır:

“-Dədəmi bilmirəm, mən bağışlaya bilmərəm. Belə çıxır ki, yaxınlıq, dostluq eləməyin də elə qıza görəmiş! (3, 227). Muğanna müsahibələrinin birində demişdir ki, xalası qızına digərləri elçi düşərkən o yumruğunu stola vurub etiraz etmişdir. Mən razı deyiləm. Hər kəs buna gülüşmüşdür. İsa Hüseynov hisslərini bununla da açıq bildirmişdir. Xalq yazıçısı povestin bu məqamında da öz taleyindən irəli gələn elçilik məsələsini Zahid obrazının timsalında bədiiləşdirmişdir. Anasına və xalasına narazılığını bildiren Zahidə anası dedi: Qızın özünün könlü olanda kim nə deyə bilər?

-Nə?! Qızın könlü var ona?!

Anam dillənmədi, gözləri Nəsibəyə dikildi.

Nəsibənin sifətində zərrə qədər də dəyişiklik yoxdu. Lap asta, az qala pıçıltı ilə:

- Könlüm - zadım yoxdu. Mənim ona yazığım gəlir, - dedi.

- Yoxsa cavabını verərdim (3, 230).”

Povestin gedişində “Aşiq Qərib” dastanı ifa olundu. Dastan Zahidin marağına səbəb olduğundan müəyyən suallar verməyə başladı və dastanla bağlı elmi-tədqiqat aparmaq qərarına gəldi. Yazıçı, Zahid obrazının timsalında yenə də özü ilə bağlı məqamları oxucusu ilə bölüşüb. İsa Muğanna özü də “Məhşər”

romanını yazmazdan öncə Nəsimi ilə bağlı müəyyən araşdırmalar aparmışdır. Zahid Nəсібə ilə birgə Bakıya yollanır. Dissertasiyanı tamamlayan Zahidin ilk oxucusu Nəсібə olur.

“-Çox gözəl, çox əla, ay Zahid! Gözəl bir roman kimi oxudum. Qələminə vurulmuşam! - dedi.

O qədər sevindim ki, istər-istəmər:

-Bəs o qələmin sahibinə necə, heç bir az vurulmadınmı? - dedim.

Nəсібə şaqqıltı ilə qəhqəhə çəkdi:

- Elə qələm sahibinə vurulmamaq günah olardı! – dedi (3, 274-275).”

Muğannanın gerçək həyatı ilə əsərdəki, avtobioqrafik obrazı arasında yenə də paralellər görmək olur. İsa Hüseynov dissertasiya işi yazmasa da, qələmə aldığı bədii əsərlərinin ilk oxucusu həyat yoldaşı Firuzə xanım olmuşdur. Əsərlə bağlı ilk fikir və təəssüratı Firuzə xanımdan eşitmək yazıçının ilhamının üstünə ilham gətirmişdir. Povestdə Zahid yazdığı tədqiqat işini professor Məhəmməd Hüseyn Təhmasibə təqdim edir. Yazını məsuliyyətli iş kimi dəyərləndirən professor ilk rəyin respublikanın ən yüksək instansiyasından eşidiləcəyini deyir. İnstansiyanın qərarı ilə Zahid həbs olunur, yazdığı tədqiqat işi onun şəxsi işinə tikilir. Povestin sonunda leytenant Zahidə azad olması haqqında xəbər bildirir. Heç bir sevinc hiss etmədən, ayağa qalxıb qıçlarını zorla ata-ata qapıya doğru getdim. Həyatə çıxanda günəşdən gözlərim qamaşdı. Qamaşlıq çəkildə Nəсібəni qarşımda gördüm. Qollarımı zorla qaldırıb boynuna saldım. Göz yaşlarımız Bayıl həbsxanasının asfaltını isladır (3, 280). Əsərin sonunda Zahidlə Nəсібə nəhayət ki, birləşdi. Ümumən “Qırx kisə qızıl” povestinin məzmununda Uğur Mağarovun müharibədən qayıtması, Zahidgilin yaylaqda olması, “Aşlıq Qərib” dastanının ifa olunması və Zahidin yazdığı tədqiqat işinə görə həbsxanaya düşüb, azad olması yer alırdı. Yazıçı əsərdə özünün avtobioqrafik obrazını yaratmaqla xarakterindən, taleyindən irəli gələn gerçəklikləri povestdə əks etdirmişdir. Muğanna da yazdığı əsərlərə görə müəyyən vaxtlar, böyük tənqidlərə məruz qalmış və böyük sıxıntılar keçirmişdir. Amma bütün hallarda həyat yoldaşı Firuzə xanım yazıçının yanında olmuş və qayğısına qalmışdır.

Tarixən Azərbaycan ədiblərinin vəfali, sədaqətli, fədakar həyat yoldaşları olmuşdur. Buna misal olaraq Hüseyn Cavidin həyat yoldaşı Müşkinaz Cavid, Cəfər Cabbarlının həyat yoldaşı Sona Cabbarlı, Xəlil Rza Ulutürkün ömür-gün yoldaşı Firəngiz Ulutürkü göstərə bilərik. İsa Muğannanın xanımı Firuzə Muğannada qayğıkeş, fədakar, həyat yoldaşı olmaqla bahəm həm də yazıçının məsləkdaşı idi.

ƏDƏBİYYAT

1. Cəfərov N. Keçən günlərin dastanı. Bakı: Xan, 2016, 216 s
2. Dadaşova Ş. Avtobioqrafiya və Diskurs. Filologiya məsələləri, 2013, №6. Bakı: Elm və təhsil, s. 368-373
3. Muğanna İ. Qırx kisə qızıl, İlan dərəsi, povestlər. Bakı: Hədəf, 2013, 320 s
4. Muğanna S. İsa Muğannanın sənət möcüzəsi Bakı: Elm, 2000, 120 s
5. Sadiq Ş. İsa Muğanna yaradıcılığı, İdeal işığında. Bakı: Hədəf, 2017, 320 s
6. Yusifli V. İsa Hüseynovdan Muğannayadək. “Azərbaycan” jurnalı, №6, 2018, s. 47-57

ПОВЕСТЬ, ОТРАЖАЮЩАЯ СУДЬБУ И ХАРАКТЕР ПИСАТЕЛЯ

У.А.МИКАЙЛОВ

РЕЗЮМЕ

В статье речь идет о воздействии художественной литературы на судьбу и характер человека. Даются краткие сведения о выдающемся азербайджанском писателе Исе Муганлы (1928-2014); при рассмотрении характерных особенностей писателя отображается судьба человека.

Объектом исследования является повесть И.Муганлы «Сорок мешков золота», в которой создан автобиографический образ. Проводится параллель между образом Захида и судьбой Исы Муганлы, позволяющая определить, что образ Захида – автобиографический образ писателя. В частности отмечается, что создание автобиографического образа – это проявление судьбы не только одного человека, но и человеческого характера и судьбы в целом.

Ключевые слова: Иса Муганлы, характер, автобиографизм, судьба, повесть, образ, воображение

THE NARRATIVE THAT REFLECTS THE WRITER'S FATE AND CHARACTER

U.A.MIKAYILOV

SUMMARY

The article deals with the influence of fiction on the human fate and character. The article contains the brief information about the outstanding Azerbaijani writer Isa Mughani (1928-2014); consideration of the writer's characteristic features reflects the human fate.

The object of the research is I.Mughani's narrative "Forty sacks of gold" in which the autobiographic character was created. The parallel between the character of Zahid and Isa Mughani's fate is carried out that allows to determine the following: the character of Zahid is the autobiographic character of the writer. It is noted that creation of the autobiographic character is manifestation of not only a person but also of the human character and fate in general.

Keywords: Isa Mughani, character, autobiographism, fate, narrative, image, imagination